

ПУСТОЛОВИНЕ

СРПСКЕ НАРОДНЕ

БАЈКЕ

Креативни центар

**Библиотека
ПУСТОЛОВИНЕ**

Српске народне бајке
треће издање

Приредили
Симеон Маринковић и Славица Марковић

Илустровао
Добросав Боб Живковић

Коректор, лектор и редактор објашњења мање познатих речи
Виолејџа Бабић

Дизајн и прелом текста
Миријана Живковић

Дизајн корице
Душан Павлић

Издаје
Креативни центар, Београд, Градиштанска 8
тел. 011/38 20 464, 38 20 483, 24 40 659
e-mail: info@kreativnicentar.co.yu
www.kreativnicentar.co.yu

Главни и одговорни уредник
Др Симеон Маринковић

За издавача
Љиљана Маринковић, директор

Штампа
Графипроф, Београд

Тираж
3.000

Copyright © Kreativni centar, 2007.

ISBN 978-86-7781-499-1

CIP - Каталогизација у публикацији
Народна библиотека Србије, Београд

821.163.41- 342:398

СРПСКЕ народне бајке / [приредили
Симеон Маринковић и Славица Марковић ;
илустровао Добросав Боб Живковић]. - 3.
изд. - Београд : Креативни центар, 2007
(Београд : Графипроф) . - 229 стр. :
илустр. ; 24 см. - (Библиотека
Пустоловине / [Креативни центар])

Подаци о ауторима преузети из импресума . -
Тираж 3.000. - Мање познате речи и изрази
који се помињу у овој књизи: стр. 224-227.
- Извори: стр. 228.

ISBN 978-86-7781-499-1
1. Маринковић, Симеон 2. Марковић, Славица

COBISS.SR-ID 143524876

СРПСКЕ НАРОДНЕ

БАЈКЕ

2000

СТАРАЦ ПРЕВАРИО ДИВОВЕ

ио један старац и имао пуно дјеце, па је сједио у млинима. Једно вече избије однекле див, па право у млин. Назове бога и упита старца може ли код њега преноћити. Старац га прими на преноћиште, но див је мислио да убије старца и отме млинове. Кад би сјутрадан, рече старац диву:

— Ето, ти си преноћио, па сад бог и пут.

Но див му одговори:

— Онај који буде јачи остаће овдје господар.

Старац му одговори:

— Па добро, кад хоћеш тако, ја се не бојим.

Онда га див позове да се порву, а старац рече:

— Хм, то је за ме ништа, нећемо се рвати, него да узмемо по један камен, па га стиснемо у руци и из њега воду исциједимо.

Див пристаде и шчепа каменчину, стисне је у руци и сатре у мливо, али ни капи воде из камена не потече. Онда старац узме бајаги камен, а он узео комад тазе сира, стисне га у руци док из њега потече вода. Див се зачуди томе, па му рече:

— Кад си тако јунак, хајде са мном у пећину. Тамо има још осам дивова и сваки је јачи од мене, па ме свукуд гоне и све их служим као најмлађи. Кад доћеш у пећину, ти ћеш бити старјешина, а ја ћу бити први до тебе, а остали дивови нека нас оба слушају. Ти ћеш као старјешина имати свега до грла шта ти душа зажели, само заповиједај што ти треба, дивови ће те служити као старијега.

Старац пристане да иде дивовима у пећину, и тако пођу из млина. У путу нађу родну ашламу, па чим је див угледа, ускочи на ашламу и позове и старца горе. На то старац рече како се не може пети, него затражи да му

✦ **млин** је зграда у којој се мељу житарице и тако добија брашно. Млинове је покретала вода из река или потока. Мливо је оно што је самлевено (брашно) или оно што је за мљење (зрневље жита); сатрти у мливо значи: иситнити, здробити у комадиће као што је брашно или зрневље жита.

На слици је унутрашњост млина.

† див је митско биће горостасне величине и снаге, често једнооко, са густим обрвама налик на шуму. Може да чупа дрвеће из корена, да баца каменчину у облаке и да руши куће као перје. Дивове рађају виле, а очеви су им народни јунаци. Дволични су и често глупи, па наседају подвалама. Људима чине добро, али и зло, а понекад су људождери. Иду прљави, не воле да раде и отимају од људи оно што им треба. Живе у друштву у планинским пећинама, а улазна врата су им огромне камене плоче.

† ашлама или аршлама је рана трешња, трешња која зри рано у пролеће.

† скопак је мотика истрошена од дуге употребе.

див савије грану, па да сједе и да се одмори. Див га послуша, сави грану, а старац усједе на њу, но чим див пусти грану, она тандркну и далеко одбаца мога старца, тако да прескочи ашламу, и паде на један грм гдје је био зец, и у оном страху притисне и зеца. Див се насмија и упита старца шта му би, а он одговори како је преко ашламе угледао у грму зеца, па прескочио ашламу и ухватио зеца за вечеру. Див се још више зачуди толиком јунаштву и уплаши се.

Одатле крену даље и дођу у пећину. Ту се нађе све осам дивова и позна се с њима. Див им прича све што је у ствари и они се сви сложише да им старац буде старјешина, а они сви да га слушају ко старијега. Но кад старац стаде заповиједати и тражити и шта имају и шта немају, дивовима би криво, па су гледали да га се како опросте. Најпре су кушали његову снагу, је ли јунак ко што див каже. Тако изиђу на једну пољану и узму се бацати камена с рамена. Дивови шчепају грдну каменчину и бацају је као јаје. А кад понудише старца, он погледа камен и приђе њему. Онда загну руке, па почне гледати преко планине. Дивови га упиташе шта гледа, а он им каже:

— Гледам преко кога ћу брда пребацити ови камичак.

Кад то чуше дивови, у чуду се згледаше, па му рекоше да им не баца камена, јер такога нема надалеко, па им се жао растати с њим. А старац им вели да он не може друкчије или га неће ни бацати. Дивови пристану да га не баца, а признају му да је бољи јунак од њих. Други пут пођу сви на воду.

Дивови понесу биволеће коже, а старац скопак. Дивови наточе сваки по мјешину воде, а старац поче копати око врела. Зачуде се дивови па га упитају шта то хоће. Он им одговори:

— Што ћемо ићи на воду кад се може све врело пренијети и за неколико дана можемо га попити?

Кад то чују дивови, у страху да не изгубе врело, кажу му да се остави ћорава посла. А он им рече:

— Кад нећу 'вако, нећу никако.

Дивови му признају да је бољи јунак од њих и пуне га на миру. Сјутрадан пођу сви у дрва. Дивови извале сваки по букву, упрте на раме и пођу у пећину, а старац понио товар ургана, па почео везивати дрво за дрво, као да хоће сву шуму да понесе. Дивови га упитају шта то ради, а он им рече:

— Што ћемо ићи сваки дан у дрва кад се може сва шума пренијети и за десетак дана изложити.

Уплаше се дивови, па га стану одвраћати од тога, а он им рече:

— Кад нећу тако, нећу никако.

Дивови му признају јунаштво, и ослободе га да не преноси шуме.

Кад видјеше дивови да не могу с њиме изићи на крај, стану се договарати како би га се занавијек опростили. Сваку вечер старац би лијегао први, али за дуго не би могао заспати, него би шутио под ћебетом. Једну вечер здоговарају се дивови, а он слуша испод ћебета, да га

ту ноћ на
спавану
премлате
ћускијама и
маљеви-
ма. Један

✦ мјешина је посуда направљена од коже (овде од биволеће коже), у којој се држала и преносила течност (вода, вино или друго).

✦ врело је јак извор воде.

✦ урган је уже (на слици).

✦ ћускија је велики гвоздени алат у облику полуге и служи за бушење рупа у земљи и камену, за подизање терета и др.

† маљ је пове-
лико гвоздено
или дрвено
оруђе у облику че-
кића којим се
млати, туче, ку-
је, разбија или
забија.

† самар је дрве-
на направа сли-
чна седлу која
се ставља на ле-
ђа коњу, мазги
или магарцу.

† товар овде
означава ста-
ринску меру за
тежину (обично
100 ока, тј. оно-
лико колико се
одједном може
натоварити на
коња).

† баца је овде
отвор на крову
кроз који изла-
зи дим (на кућа-
ма са огњишти-
ма).

рече да не чине то сад, него ноћас кад се пробуде. Но чим дивови заспаше, дигне се старац па под ћебе метну самар и покрије га, а он побјеже на таван. Кад се дивови

пробуде, шчепају маљеве и ђускије те сваки по неколико пута млатне по ћебету. Самар се сав здружи у мливу, а они уживају како му здружише кости, па ће га сјутра избацити. Пошто дивови заспу, старац сиђе с тавана, уклони смрвљени самар, а он леже на исто мјесто. Ујутру скочи он први на ноге, а дивови, како се који будио, стале су му очи од чуда кад угледа старца. Најпослије га стану питати како је ноћас спавао и је ли што опажао. А он им рече:

— Добро сам спавао, само су ме буве кла-
ле.

Виде дивови да му не могу ништа, па се другу ноћ договоре да га прелију кљу-
чалом водом. Но старац опет учини као и прву ноћ, а кад дивови поново заспу, старац уклони самар а он леже на оно мјесто. Сјутрадан он опет први на ногама. Дивови се не могу ишчудити кад га видјеше да је жив, па га упитају како је ноћас спавао. Старац им рече да је добро спавао, само је опазио некакву млаку кишу, као да кућа прокиса-
ва.

Онда се сви сложе да се дијеле са старцем и кажу му то. Он пристане, затражи товар блага и једног дива, који ће однијети и благо и њега у његов млин. Дивови му да-
ду једног најјачега. Старац натовари благо и узаше на дива, па хајде кући. Кад су дошли кући, див сустао, сав се у голу воду учинио, па, отворивши врата од млина, хукну колико може више, а од оне његове силе сва дјеца разле-
ћеше се куд које, неко на панту, неко напоље кроз бацу, еле ниједно не оста у млину. Кад то виђе див, препаде се још више, па, спустивши старца и благо, нададе бјегати као свјетлица натраг дивовима. Кад дође дружини, исприча им чудо невиђено.

— Бе, — вели — какав је ју-
нак он, још су већи јунаци
дјеца. Чим мене угледаше,
скочише на панту, хоће кућу
да сруше на ме, а једни кроз
бацу да ми не дају побјећи,

✦ панта или
пајанта је гре-
дица која спаја
рогове на кући.

✦ свјетлица
значи: муња.

ЧАРДАК НИ НА НЕБУ НИ НА ЗЕМЉИ

ио један цар, па имао три сина и једну кћер, коју је у кафезу хранио и чувао као очи у глави.

Кад ђевојка одрасте, једно вече замоли се оцу своме да јој допусти да изиђе са браћом мало пред двор у шетњу, и отац јој допусти. Али тек што изиђе пред двор, у један мах долети из неба змај, шчепа ђевојку између браће и однесе је у облаке. Браћа отрче брже-боље к оцу и кажу му шта је било, и реку да би они ра-

ди своју сестру потражити. Отац им допусти да иду да је траже, и да им свакоме по коња и остало што треба за пут, и тако они отиду.

По дугоме путовању наиђу на један чардак, који нити је на небу ни на земљи. Дошавши онђе, помисле да неће у ономе чардаку бити њихова сестра, па се одмах стану договарати како би се у њ попели, и, послје дугога промишљања и договора, договоре се да један од

†чардак овде значи дворац.

†змај је била крилата неман, сродна аждаји, чудовишне снаге, са једном или више глава. Кад је летео преко неба чуло се хујање и звиждање, а из уста и са крила могао је да баца ватру. Имао је моћ да се претвори у орла, змију или какву другу животињу или у човека. Змајеви су радо узимали лепе девојке за жене и из њиховог односа су се рађала змајевита деца, велики јунаци. Према људима су могли бити и добри и зли. (На слици су змајеви са рељефа из манастира Каленић.)

PUSTOLOVINE

Читање књига из наше библиотеке
Пустоловине може да буде права
пустоловина.

Зашто?

*Зашто ићи су ио најлепша
књижевна дела.*

*Зашто ићи се у њима иуиује кроз
време и разне крајеве.*

*Зашто ићи се сусрећу занимљиве
личности и догађаји.*

*Зашто ићи се сликовито уиознаје
култура и мудрости народа.*

*Зашто ићи се у њима оијкрива лепоиша
и богаиство језика.*

*Зашто ићи се завирује у живои
и радионицу иисца.*

*Зашто ићи се иу назиру и нови
иустоловни иуијеви.*

ISBN 978-86-7781-499-1

www.kreativnicentar.co.yu